

Pol de Mont en de „Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde”

door

Dr. Gilbert DEGROOTE

Het geestelijk portret dat Dr. G. Meir, in een veelzijdige monografie, van de dichter, essayist, leraar, volksoepvoeder, folklorist en redenaar Pol de Mont heeft ontworpen, kan met deze lichte toets bijgewerkt worden: De Monts bedrijvigheid als lid en secretaris van de „Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde”¹.

G. Meir deelt in dat verband alleen mede, dat P. de Mont op 23 maart 1880 een briefje van A. Rodenbach ontving, waarin deze hem inlichtingen vroeg over de „Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde”, en dat beiden, op voorstel van Prof. P. Willems, lid werden van deze vereniging².

De uitnodiging, die door de voorzitter, J.F.J. Heremans, en de secretaris, E.H. J. Bols, aan de leden voor de vergadering van 11 januari 1880 werd gezonden, vermeldde inderdaad twee kandidaten, die door Prof. P. Willems voor het lidmaatschap waren voorgedragen: 1. *Pol de Mont*, schrijver van „Waarheid en Leven” (Brugge 1877), van „Jongelingsleven” (Leuven 1879) en van „Rijzende Sterren” (Rouselare 1879). — 2. *Albrecht Rodenbach*, schrijver van „Eerste Gedichten” (Rouselare 1858) en van „Gudrun” (Gent 1879)³.

De toenmalige secretaris-penningmeester, E.H. J. Bols, had de splitsing van zijn dubbele functie voorgesteld⁴. Zo werd De Mont, leraar aan het Koninklijk Atheneum te Doornik, reeds op 26 december 1880, tot secretaris gekozen terwijl E.H. Bols penningmeester bleef⁵. Hij nam het secretariaat waar tot 6 december 1885 en werd door E.H. J. Muyltermans opgevolgd⁶. Hij bleef aan de

(1) Dr. George Meir, *Pol de Mont. Een studie over zijn Leven en zijn Werk*. Antwerpen-Amsterdam, 1932.

(2) Vgl. Dr. G. Meir, *o.c.*, bl. 62-63.

(3) De uitnodigingen en verslagen, waarover het hier gaat, zijn op losse bladen (14,5 cm x 22 cm) gedrukt en berusten in het archief van de Maatschappij.

(4) Onder het zesde punt in dit verslag van de „Zitting van 26 December 1880” vermeld. — In het verslag van de zitting van 17 juli 1881, dat van de hand van P. de Mont is, wordt onder 1° C) aangetekend: „Voor 't ambt van secretaris waren de stemmen verdeeld als volgt: *Claes* vier, *Boucherij* eene, *de Mont* acht stemmen”.

(5) Als zesde punt van dit verslag.

(6) Verslag zitting van 6 december 1885.

werkzaamheden van de Maatschappij tot in 1904 deelnemen ⁷.

Uit de verslagen en uitnodigingen blijkt dat de activiteit van De Mont als volgt was genuanceerd : de verdediging van bepaalde voorstellen, de deelneming aan besprekingen, het lidmaatschap van commissies, die in de schoot van de Maatschappij werden opgericht, het houden van lezingen, waarbij zijn belangstelling voornamelijk naar de woordstudie, de literatuurgeschiedenis en de folklore ging ; zijn ijveren voor de verspreiding van het Algemeen Beschaafd Nederlands en voor het gebruik van de benaming 'Nederlands' in plaats van 'Vlaams'. Als secretaris stelde hij uitnodigingen en verslagen op, en zelfs eenmaal, het uitvoerigste verslag dat we in het archief hebben aangetroffen.

Het eerste verslag van de hand van P. de Mont, dat gedagtekend is : Doornik, Oktober 1881, van de zitting van 17 juli 1881 vermeldt zijn voorstel „de *Handelingen* der Maatschappij *onmiddellijk* in druk te geven. Het werd aanvaard. Hij zal een lijst opstellen van de stukken, die op de vergaderingen werden voorgelezen. Hij zal tevens aanduiden welke ingeleverd werden”. De Monts tweede voorstel, naast de gewone leden ook ereleden te benoemen, werd als strijdig met het doel van de stichters van de Zuidnederlandse Maatschappij van Taalkunde van de hand gewezen.

De agenda van de volgende vergadering bevat een eerste vraag van Pol de Mont, nl. in verband met de etymologie en de betekenis van het woord *evenknie*, en een tweede betreffende het feit „of het onbepaald lidwoord, als onbepaald bijvoegelijk naamwoord substantievelijk gebruikt, met recht een meervoud kan aannemen, zoals in de volkstaal van enkele streken gehoord wordt?” ⁸.

De agenda van de vergadering van 20 maart 1882 herhaalt de vraag van De Mont in verband met de etymologie en de betekenis van het woord *evenknie*, en brengt een nieuwe vraag van hem : „Is *schingen*, al of niet eene verbasterde uitspraak van *schijnen*, ofwel moet men beide werkwoorden als heel en al verscheiden door etymologie en beteekenis beschouwen?”. De agenda van de bijeenkomst van 17 juli 1882 brengt alweer dezelfde vraag van De Mont over *evenknie*. Doch het zal nog een tijd duren eer daarover uitsluitsel wordt gegeven. Eerst vernemen we nog, in het verslag van de zitting van 6 december 1882, dat P. de Mont tot lid werd gekozen van de schiftingscommissie, die moet oordelen welke stukken in aanmerking komen voor „den prijskamp voor oude vlaamsche liederen”, die door de Zuidnederlandse Maatschappij was uitgeschreven. Nadat hij zijn vragen over *evenknie* en *schingen* op de

(7) Blijkens een briefkaart — in het archief der Maatschappij — dd. 31 oktober 1910 van E.H. J. Bols aan Jan Boucherij.

(8) gedagt.: Doornik, 3 November 1881.

agenda van de vergadering van 25 februari 1883 andermaal had herhaald, vatte hij vrij uitvoerig in het verslag van de zitting van 18 maart 1883 de uitkomsten van de verschillende besprekingen samen : „A) Volgens Pol de Mont is niet de *evenknie* van iemand, degene, wiens knie op gelijke hoogte van die van dezès iemand zou komen, — wat in een vroegere vergadering werd gemeend, — maar is integendeel *evenknie* van een andere, degene, die van eene gelijke geboorte, van eenen gelijken oorsprong is.

Het hoofddeel van dit samengesteld woord, *knie*, komt, volgens spreker, overeen met het Angelsaksische *cnéo*, dat geslacht beteekent ; *even* nu bepaalt het door het hoofdwoord genoemde denkbeeld, derwijze dat de samenstelling, op personen of zaken toegepast, aantoonst dat deze persoon of deze zaak het door het hoofddeel bedoelde, zoo als door het eerste deel bepaald is, bezit. *Evenknie* is dus zooveel als : *evenboortig, gelijkslachtig*, en bij overgang, *wederga, gelijke*.

Volgens Dr. P.G.H. Willems is deze uitlegging enkel aan te nemen, in zoo verre als kan goedgeemaakt worden, of in het woord *evenknie*, de wortel *knie* al dan niet zijn oude, Angelsaksische beteekenis heeft behouden. Indien *evenknie* van lateren oorsprong is, dan zal, zegt Spreker, de maker van het woord, niet meer aan de oorspronkelijke beteekenis des woords hebben gedacht. Bij deze laatste veronderstelling, en Spreker aanziet dezelve voor waarschijnlijk, zou het woord *evenknie* zijnen oorsprong danken aan eene vergelijking, niet van den knie van eenen persoon met den knie van eenen tweeden, maar van den eenen knie van een zelfden met den anderen. De beteekenis zou dan kunnen omschreven worden : *juist zooals de twee knieën eens menschen even zijn, zoo ook...* enz.

De Heer Dr. Alberdingk-Thijm helt weder meer naar de eerste meening over, en steunt zijne zienswijze op de beteekenis van *even* in het besproken woord ; *even* doelt niet op eene plaatselijke gelijkheid, zegt hij ; maar wel op eene gelijkheid van hoedanigheid⁹.

B) Is het werkwoord *schingen*, in de Westvlaamsche volkstaal voortdurend en mede door de Westvlaamsche schrijvers gebruikt, eene verbastering van *schijnen*, ofwel moet men het aanzien als een afzonderlijk bestaanhebbend woord? Deze vraag beantwoordt Pol de Mont, ontkennend voor de eerste, bevestigend voor de tweede helft.

Is *schingen* eene verbasterde uitspraak van *schijnen*? — Eerst en vooral wettigt de Westvlaamsche uitspraak die zienswijze niet. Overal bestaat *schijnen* (spreek uit *schinen*), *scheen*, *geschenen* in

(9) Vgl. hiermee J. Vercoullie, *Beknopt Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal*, Gent, 1925³, i.v., blz. 83 ; Franck's *Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal*. Tweede druk door Dr. N. Van Wijk, 's-Gravenhage, 1949, i.v., blz. 324.

de beteekenis van *blijken*, naast *schingen*, = *blinken*, *schong*, *geschongen*; — *schijn* naast *sching*. Kwam nu *schingen* van *schinen*, dan zou de inlassching van de *g* geheel onuitlegbaar zijn, en tegen de taalwetten in, gebeurd. Overal waar *ng* voorhanden is, behoorde reeds de *g* tot den stam; het is dan ook niet de *g* maar de *n* die er door verbastering of uitspraak is bijgevoegd. Van deze laatste aanmerking uitgaande, blijft men als oorspronkelijken stam van *schingen* behouden, *schig-*, *schich*, *schik-*, in verband met het bij Kiliaan opgegeven *schikkeren* of *schickeren*, dat is *schetteren* volgens Kiliaan, volgens ten Kate, die het ten onrechte van *schaak* afleidde, *stridere*, *crepare*, *resonare*, *effundere vocem*. Merkt men nu op dat wat men van het gehoor zegt, meest ook van het gezicht geldt (tonen van een *speeltuig* en van een *schilderstuk*, *schetterende klanken* en *schetterende kleuren*, het *krieken* en het *kraken* der morgendstralen), dat het Engelsch *to chick*, wel *kraken*, maar ook *te voorschijn kiemen* (*to germinate*) beteekent; dan is het waarschijnlijk dat de wortel van *schingen* is *schig*, *schich* of *schik*, met de beteekenis van *te voorschijn komen*, *uitschieten*, *doorbreken*. Zoo wordt *schingen* inderdaad gebruikt om het doorbreken van het licht te bedieden. (Vgl. *schitteren*, freq. van *schieten*, en ook *schicht* en *schichtig* of *schittig*): Uit dit alles spreken de gevolgtrekkingen: Mits 1° *schingen*, hoewel in geene oudere schrijvers aangetroffen, moet van ouden oorsprong zijn, en bezit in geval eene van schijnen gansch verschillende buiging en beteekenis; mits 2° het wensche-lijk is dat een werkwoord met de afzonderlijke beteekenis van *blin-ken*, *stralen*, burgerrecht verkrijge in onzen woordenschat, en het woord inderdaad in eene belangrijke gouw van Nederland gangbaar is; — is het streven der dichters en schrijvers, die het woord *schingen* in hooger omschreven zin gebruiken, geenszins berispe-lijk”¹⁰.

Blijkens het verslag van de zitting van 27 januari 1884 was De Mont, samen met Claes, Van Droogenbroeck en Willems lid van „de jury, gelast met het onderzoek der ter wedstrijde ingezonden verzamelingen van oude liederen”, waarvan Dr. P.P. Alberdingk-Thijm het voorzitterschap waarnam. Hij was eveneens lid van de commissie „gelast met het nemen van maatregelen, om de bekroonde bijdragen ter uitgave voor te bereiden”. Deze commissie kwam tweemaal bijeen: op 9 maart en op 27 april 1884 om praktische regelingen met het oog op bewuste uitgave te treffen. De Mont heeft bovendien toegestaan „gebruik te maken van de liederen, die in zijn tijdschrift, *Jong Vlaanderen*, voorhanden zijn”¹¹. De com-

(10) Vgl. hiermee: L. De Bo, *Westvlaamsch Idioticon*, Gent, 1892, i.v. *schingen*, blz. 863-864.

(11) Verslag dd. 6 juli 1884.

missie wou immers ook zoveel mogelijk liederen opnemen, die sedert de bekroning verschenen waren, of die gedurende de voorbereiding van de uitgave nog aan het licht zouden kunnen komen.

In de zitting van 6 december 1885 las P. de Mont zijn uitvoerig en gedetailleerd verslag voor „Over de werkzaamheden der Zuidnederlandsche Maatschappij van Taalkunde gedurende de jaren 1882-83-84“ — een synthetische terugblik die tot de toenmalige gewoonten behoorde. Daar werd ook zijn uiteenzetting over de evenknie en schingen integraal opgenomen, evenals een overzicht van de bedrijvigheid der commissies voor oudnederlandsche liederen waarvan hij lid was¹². Er werd toen ook beslist, dat het verslag zou gedrukt en aan dagbladen en tijdschriften meegedeeld worden. Op dezelfde vergadering werd een nieuw bestuur samengesteld en „Voor het secretarisambt, waar de Heer P. de Mont wenschte van ontslagen te worden, viel de keus der vergadering bij meerderheid van stemmen, op den Heer J. Muyltermans“.

In de notulen van de vergadering van 3 februari 1889 staat een uitvoerige tussenkomst van P. de Mont genoteerd, naar aanleiding van de bespreking van een brief waarin de redactie van het „Woordenboek der Nederlandsche Taal“ een toelage had gevraagd. De Maatschappij keurde een subsidie van 50 F goed. De Mont wees er evenwel op „dat talrijke keurige uitdrukkingen en woorden, tot het Zuidnederlandsch taaleigen behoorende, stiefvaderlijk door de bewerkers uitgesloten zijn. Zoo worden, buiten de schriften van H. Conscience en J. Van Beers, haast geene andere uit Zuid-Nederland geraadpleegd; daar integendeel menigvuldige voorbeelden niet alleen der vroegere, maar zelfs der jongste Noordnederlandsche letterkundigen aangehaald worden. Op voorstel van den Heer De Mont zal de Maatschappij bij de bewerkers van het *Woordenboek* den wensch uitdrukken, dat voortaan de rechten van den Zuidnederlandschen taalschat beter zouden erkend wezen, daar wel inderdaad *al* het goede uit *al* de Nederlandsche gouwspaken verdient opgenomen te worden“¹³. Uit hetzelfde verslag blijkt dat de uitgave van de be kroonde liederen nog steeds wordt voorbereid, want „Tegenstrijdig met eene beslissing der Maatschappij, op 25 September 1888 genomen, oppert de Heer De Mont de vraag of het niet wenschelijker ware elke categorie liederen afzonderlijk, en niet ondereen gemengd, in druk te geven. Over dat punt zal men later beslissen“¹⁴.

In 1893 werd enkele malen een „leesbeurt“ van De Mont, zon-

(12) resp. blz. 5-7; blz. 9-11.

(13) In het verslag als eerste punt vermeld.

(14) In het verslag als derde punt vermeld.

der nadere omschrijving van het onderwerp, aangekondigd¹⁵. Op de vergaderingen zelf was hij telkens verontschuldigd. Uit het verslag van de vergadering van 8 april 1894 weten we eindelijk dat hij over Michiel de Swaen heeft gesproken. Hij was een der eersten bij de toenmalige eeuwwisseling om de verdiensten van De Swaen zo overtuigend te beklemtonen en aandacht te vragen voor diens figuur¹⁶. Met dit literair onderwerp bracht hij tevens een nieuwe klank in het leven van de Maatschappij, waar over het algemeen gegevens en problemen van taalkundige aard werden behandeld. De Monts lezing wordt in gemeld verslag op deze wijze weergegeven: „*Michiel de Swaen*, een Nederlandschen dichter geboortig van Duinkerken (1654), en aldaar in Mei 1707 gestorven. De verdiensten van Michiel de Swaen worden in de geschiedenis onzer letterkunde niet gewaardeerd, zooals het zou behooren. Hofdijk en Everts vermelden enkel zijnen naam; Jonckbloet spreekt er zelfs niet van. In het Zuiden echter werd hem meer recht gedaan door J.F. Willems, Snellaert, Van Duyse en Alberdingh-Thijm. Eenige feiten uit zijn leven bewijzen, dat hij bij zijne tijdgenooten in groot aanzien stond; zoo is o.a. bekend, dat, bij zijn afsterven, zijne ter aardebestelling op stadskosten geschiedde. De Swaen werkte veel voor de Duinkerksche rederijkkamer *De Karsouwieren*, later *De Verblyden in het Kruis* geheeten. In 1694 verscheen van hem de vertaling van *Le Cid*, naar den eersten Franschen druk, en in 1700 *Andronicus* (naar Campistron); denkelijk vertaalde hij ook *Cinna*, en leverde hij meteen tal van prijsdichten en allerlei stukken in den trant der Rederijkers uit dien tijd. In 1702 stelde hij ook een gelegenheidsgedicht op bij het overlijden van den Duinkerkschen zeeheld Jan Bart. Zijn hoofdwerk is echter *Het Leven en de Dood van onzen Saligmaker Jesus-Christus, rymkonstig beschreven door M. de Swaen, in syn leven Prince der Reden-ryke Gilde tot Duynkerke*. Het verscheen eerst, in twee deelen, ten jare 1767, alhoewel hij het reeds op het einde der XVIIe eeuw had afgemaakt.

Een ander merkwaardig opstel van de Swaen is het oorspronkelijk toneelstuk *De zedelyke dood van Keyzer Karel*, dat in het jaar zijner dood (1707) verscheen, en door Jan Frans Willems in het *Belgisch Museum* van 1843 werd overgedrukt. In 1891 gaf de heer Looten insgelijks een toneelwerk van M. de Swaen in het

(15) Op de uitnodigingen dd. 1 juni 1893, 1 oktober 1893, 1 dec. 1893.

(16) Geruime tijd vóór M. Sabbe (*Leven en Werken van M. de Swaen*, Mém. cour. de l'ac. roy. de Belg., 1906) en vóór de grote editie: „*Werken van Michiel De Swaen uitgegeven door Dr. V. Celen, met de medewerking van Dr. C. Huysmans en Prof. Dr. M. Sabbe*”, Antwerpen (z.d.), 6 dln. De lezing van P. de Mont was later evenmin bekend aan Prof. Dr. V. Celen, zoals blijkt uit zijn bijdrage: „*Is Michiel de Swaen de dichter van 'De Menschuwingb'?*” in „*Handelingen van de Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*”, 1949, blz. 16-32.

licht ; het is getiteld *De Gekroonde Leers*, en werd in 1688 tot Duinkerken opgevoerd. Na deze en andere bijzonderheden over de werken van den Fransch-Vlaanderschen rederijker, spreekt de Heer De Mont ons over de Swaen's letterkundige verdiensten. Dat Vondel, vooral door zijn *Lucifer*, een weldoenden invloed op de Swaen's dichtertalent gehad heeft, valt aanstonds in het oog. De schrijver van *Het Leven en de Dood van onsen Saligmaker* munt uit door de zuiverheid zijner bewoording, welke des te merkwaardiger voorkomt, daar de invloed van het overvleugelende Frankrijk toen zeer nadeelig op onze taal werkte ; zijn vers, het alexandriensch eposvers, weet hij op zeer artistieke wijze af te wisselen, zoodanig dat men bij de Swaen die eentoonigheid niet tegenkomt, welke zooveel andere pennevruchten van die eeuw ongenietbaar maakt. Als landschapsdichter bezat hij echte verdiensten, en menige zijner charakterschetsen wekt insgelijks de bewondering der critiek door de juistheid en verhevenheid der beelden en de gespierdheid der uitdrukking. Jammer voor onzen Duinkerkschen zanger, dat hij soms wat veel naar Cats heeft geluisterd, en dan in langdradigheden, ja wel eens in platheden vervalt, die veel goeds deerlijk ontstieren. Dit belet echter niet, dat aan M. de Swaen eene eereplaats in de geschiedenis onzer letteren toekomt, en dat hij naar de Mont's gevoelens, nevens Luyken en Van der Goes, zelfs boven Vollenhove, dient geboekt te worden. Spreker leest ons ondertusschen eenige welgekozen bladzijden voor uit het hooger vermeld *Leven... van onsen Saligmaker*, en uit een tweede werk getiteld : *Zedelyke Rymwercken, en Christelycke Gedachten door M. de Swaen. Ghedruckt tot Duynkercke by Pieter Labus, Boeckdrucker ende Boeckverkooper in den Bloem-Korf, 1722*".

Op de zitting van 1 maart 1896 trad De Mont, samen met Is. Teirlinck, als promotor op van de beschaafde uitspraak van de moedertaal. Hij achtte het noodzakelijk middelen te overwegen om die uitspraak te bevorderen. Hij vroeg dat er in de volgende vergadering over dat voorstel zou gestemd worden en formuleerde het aldus : „Of het namelijk niet geraadzaam en nuttig zoude wezen de tusschenkomst van den Staat te verzoeken tot bevordering van eene algemeene beschaafde uitspraak van het Nederlandsch in de normaalscholen van middelbaar en lager onderwijs?”.

Het kwam inderdaad voor op de uitnodiging tot de volgende vergadering, gedagtekend 22 november 1896. Deze werd op zondag 6 december 1896 gehouden. De Mont verdedigde er zijn voorstel. Hij merkte hierbij op, dat de „Uitspraakleer der Nederlandsche Taal” van K.L. Ternest enigszins verouderd was en dat die algemene beschaafde uitspraak van de Nederlandse taal het best kon bevorderd worden door, naast het boek van Ternest, ook de

werken van Josson, Vercoullie en van Juffr. Eldar te gebruiken.

De uitnodiging van „den 5n April 1899” bevatte als vierde punt : „Leesbeurt door den Heer P. de Mont”, maar op de vergadering zelf, op 16 april 1899, was hij afwezig. Volgens het verslag dan van de bijeenkomst van 6 augustus 1899 heeft De Mont op die vergadering gehandeld over het folkloristisch thema : „hoe heidensche reuzen in duivels door het christene volk omkleed werden”. Over deze uiteenzetting wordt daar nog meegedeeld : „Hij haalt hierbij eenige beelden aan uit het volksleven, en eindigt met eene vergelijking van onze folklore en die van andere Deutsche stammen. — De Heer Voorzitter wenscht den spreker geluk over zijne bijdrage, wijst nog op eenige andere bronnen, en zou geerne dit opstel in *de Handelingen der Maatschappij* of in eene andere uitgave zien opgenomen. — Dit geeft aanleiding tot het bespreken van eenige bijkomende punten uit de folklore, o.a. de kennis van den naam des boozen ; en ten 2e tot het bespreken van de doelmatigste wijze om sommige verhandelingen van actueel belang onmiddellijk te kunnen uitgeven”.

Een laatste tussenkomsst van P. de Mont staat geacteerd in het verslag van de zitting van 22 april 1900. Naar aanleiding van de bespreking van „de herinrichting der Nederlandsche afdeeling voor Regentessen, volgens de wet van 15 juli 1883” waarbij de ondervoorzitter, de Hr. D. Claes, de wens uitdrukte „deze afdeeling zoodanig in te richten dat de Regentessen voortaan volkomen op de hoogte zouden zijn behoorlijk al de vakken in het Nederlandsch te onderwijzen, iets wat tegenwoordig niet algemeen het geval blijkt te zijn”. Hij stelde voor „den Minister te verzoeken deze afdeeling, niet te Brussel of te Luik, maar in eene Vlaamsche stad, bij voorkeur te Brugge, in te richten, daar hij overtuigd is, dat alleen in eene Vlaamsche omgeving, het zuiver en vloeiend spreken onzer taal, hoofdvereischte bij het onderwijs, kan worden bekomen”.

Dit voorstel werd door P. de Mont gesteund. Hij „ziet er geen bezwaar in de afdeeling te Brussel te behouden, namelijk, als het professorkorps maar op de hoogte zijner taak is. In de vrije evenals in de officiële onderwijsgestichten verwaarloozen de leeraars zeer dikwijls zuiver Nederlandsch te spreken. Daarom dringt hij aan op eene ernstige hervorming in dien zin ; hij vraagt dat de Regeering zou zorg dragen dat de professors in staat zijn, zuiver Nederlandsch te spreken (...)

Er zal in dien zin aan de Regeering geschreven worden (...) M. Pol de Mont doet vervolgens het voorstel, al onzen invloed te gebruiken, ten einde van de Regeering te verkrijgen : 1° dat in al de officiële stukken het woord *Vlaamsch* door *Nederlandsch* zou ver-

vangen worden ; 2° dat het onderwijs in de Aardrijkskunde en de Geschiedenis in het Nederlandsch zou gegeven worden (...)

Tenslotte, waar de Minister „met het oog op de ontwikkeling van het kunstgevoel bij het jonge geslacht, het onderwijzend personeel heeft uitgenoodigd met hunne leerlingen de museums te bezoeken”, drukte P. de Mont de wens uit „dat tot dit doel een of twee leeraars opzettelijk zouden aangeduid worden, die door eene bijzondere studie, het best in staat zijn zulks te doen, alsook dat in Vlaamsche steden, zooveel mogelijk de ophelderingen in het Nederlandsch zouden gegeven worden”.

Zo zien we Pol de Mont als lid en secretaris van de „Zuidnederlandsche Maatschappij” een activiteit ontwikkelen, die, bij een synthetische benadering van zijn figuur, niet langer onvermeld mag blijven.